

**Mahalle sakinlerinden oluşan küçük gruplar
için**
Dayanışma Araçları Rehberi
Rev 3.0 – 29.01.2009

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

Öğrenme Kardeşliği (ÖKard) nedir?

Kapsam dışı konular nelerdir?

DAYANIŞMA

1. Dayanışma; nedir?
2. Dayanışma; niçin yapılsın?
3. Dayanışmayı kimler başlatabilir?
4. Gerçek ihtiyaç sahipleri nasıl ayrılacak?
5. Dayanışma Araçları (DA)
 - 5.1. Fiziki DA
 - 5.1.1. Doğal bir afet öncesi ve sırasında yardımlaşma:
 - 5.1.1.1. Fiziki güçlüler ile yardıma ihtiyacı olanlar arasındaki yardımlaşma
 - 5.1.1.2. Bir ailedeki kişilerle bir diğer ailedeki kişiler arasındaki yardımlaşma.
 - 5.1.1.3. İkinci konutu olanlarla olmayanlar arasındaki yardımlaşma
 - 5.1.1.4. İstihdam imkanı olanlarla iş ihtiyacı olanların yardımlaşması
 - 5.1.1.5. Afet yöresinden uzaklaşma için aracı olanların olmayanlarla yardımlaşması
 - 5.1.1.6. Güvenlik için dayanışma
 - 5.1.1.7. İtibar koruma için dayanışma
 - 5.1.2. İmece yoluyla iş yapmak
 - 5.2. Mali DA
 - 5.2.1. Tasarruf için DA
 - 5.2.1.1. Ortak toptan alışveriş yoluyla tasarruf
 - 5.2.1.2. Mal ve hizmet (M/H) alımlarında indirimlerin izlenmesi:
 - 5.2.1.2.1. DGr üyeleri arasındaki iletişim giderlerinin azaltılması
 - 5.2.1.3. DGr dışından yapılan alımları mahalle içine kaydırmak.
 - 5.2.1.4. DGr içinde karşılıklı indirim
 - 5.2.1.5. Aynı bir eşyanın birden fazla defa kullanımı:
 - 5.2.1.5.1. Gazete-dergi-kitap değişimi
 - 5.2.1.5.2. Giysi değişimi
 - 5.2.1.5.3. Kullanılmayan eşyaların değişimi
 - 5.2.1.6. Banka ve sigorta şirketlerinden özel avantajlar ve/ya sponsorluklar
 - 5.2.2. Toplu yapıldığında maliyeti düşebilecek konularda işbirlikleri:
 - 5.2.2.1. Yemek yapımı
 - 5.2.3. Yardım sandığı veya zorunlu tasarruf sistemi oluşturulması
 - 5.2.4. "Askı yoluyla yardım"
 - 5.3. Bilgileşim amaçlı DA
 - 5.3.1. Basit ısı yalıtımı yoluyla tasarruf için bilgileşim
 - 5.3.2. Beslenmede daha iyi ve daha ucuz alternatifler için bilgileşim
 - 5.3.3. İş imkanları konusundaki istihbarat paylaşımı
 - 5.3.4. Gelir yaratma, tasarruf vb konularda öğrenilenlerin paylaşımı
 - 5.3.5. İş ve/ya gelir yaratmak amacına yönelik seminerler (i-HDK)

- 5.3.6. İnternet iletişim grupları oluşturulması
- 5.3.7. Peryodik ev toplantıları
- 5.3.8. Toplu öğrenme:
- 5.3.9. DGr içinde Beyaz Nokta® Soruları (BNS)
 - 5.3.9.1. Tasarruf konusunda yaratıcı fikirler üretebilmek amaçlı BNS
- 5.4. Girişimcilik için DA
 - 5.4.1. Girişim Kliniği (*Business Clinic*):
 - 5.4.2. Öğrencilerin okullar içinde yapabilecekleri girişimcilik
- 5.5. Örgütlenme için DA
 - 5.5.1. Bir DGr oluşturmak için gereken tüm adımları içeren bir prosedür hazırlamak.
 - 5.5.2. Log tutmak
 - 5.5.3. Beceri Paylaşımı sistemi oluşturabilecek bir kişi bulunması yolunda dayanışma
 - 5.5.4. DGr içinde –tercihan dönüştümlü olarak- Dayanışma Koordinatörü seçmek:
 - 5.5.5. Anlaşmazlıkların çözümü
 - 5.5.5.1. DGr içindeki olası anlaşmazlık, sürtüşme veya çatışmaların çözümü için bir protokol yapılması
 - 5.5.5.2. Mutlak doğruların yanlıtıcılığının gösterilmesi:
 - 5.5.6. DGr'nun kendini tanıtması
 - 5.5.6.1. Grubun bir blog veya web sitesi oluşturması
 - 5.5.6.2. Bir medya kuruluşu ile iletişim sponsorluğu
- 5.6. Taahhüt esaslı DA
 - 5.6.1. DGr içi etik sözleşmesi
 - 5.6.2. “Birimiz hepimiz hepimiz birimiz için” sözleşmesi
- 5.7. İş arama amaçlı DA
 - 5.7.1. İş bölüşümü (*job sharing*) için başvuru
- 5.8. Diğer DA
 - 5.8.1. Yeni DGr kurulmasını sağlamaya çalışmak:
 - 5.8.1.1. Yerel yönetimlere öneride bulunmak
 - 5.8.1.2. (Bkz. 5.5.6)
 - 5.8.2. DGr'lar arasında dayanışma.
 - 5.8.2.1. Yöresel dayanışma dernekleri
 - 5.8.2.2. Yurtdışındaki dayanışma örgütleriyle işbirlikleri
 - 5.8.3. Tanıdık portföyü oluşturmak
 - 5.8.4. İhtiyaç minimizasyonu konusunda bilinç geliştirmek
 - 5.8.5. Yeni dayanışma araçları geliştirmek:
 - 5.8.5.1. İnternet kullanabilen DGr üyeleri yoluyla sürekli olarak yeni araçlar aranması.
 - 5.8.5.2. Toplu (*communal*) yaşam pratikleri
 - 5.8.6. Yasal destek paneli
 - 5.8.7. Dayanışma ekonomisi (*solidarity economy*)
- 5.9. Dayanışma ortamı hazırlamak için araçlar
 - 5.9.1. “Bunu Yapabilir misiniz? Sergileri”
 - 5.9.2. İstihdam Güvenceli seminerler (ig-HDK) için istihdam imkanları hazırlamak

GİRİŞ

Dayanışma Grupları (DGr), *kalite çemberleri*'nin işlevini sosyal alanda yapmaya aday bir kavramdır. Doğal, ekonomik ya da diğer kaynaklı afet ve kriz ortamlarında en çok işe yarayacak olan araçlardan birisi bu kavram olup, bu rehberde konu olan **Mahalle Dayanışması** da (MahDay) bu kavrama dayalı bir yaklaşımdır.

Sayfa 5'te, Mahalle Dayanışması'nın ana modeli şematik olarak gösterilmektedir.

Mahalle Dayanışması (MahDay) ve onun temel yapıtaşı olan Dayanışma Grupları (DGr) Beyaz Nokta® Gelişim Vakfı'nın ortaya attığı *Öğrenme Temelli Sorun Çözme* yaklaşımından üretilmiş fikirler olup, hepsi de "öğrenme" ile çok yakın bağlantılı bir dizi sorun çözme yöntemi mevcuttur.

Bu yöntemlere **Öğrenme Ürünleri** adı verilmekte olup, bu ürünlerden birisi de bu rehberdeki Dayanışma Grupları olup, öğrenme olan ilişkisini vurgulamak için BNGV jargonu içinde Öğrenme Kardeşliği denilmekte, pratikte ise uzun açıklamalara gerek kalmaması için sadece Dayanışma Grubu terimi kullanılmaktadır.

"Bilgi, paylaştıkça artar, endişeler ise azalır!", "dayanışma" kavramının özüdür.

Benzer endişelere (ya da ilgilere) sahip kişiler aralarında dayanışma arttıkça endişelerinin azaldığı, onların yerini bilgi ve karşılıklı güvenin aldığı bilinen bir olgudur.

Dayanışma Grupları, belirli sayıda kişinin, aralarında oluşturdukları ve bu olguyu esas alan küçük (5-20 kişi) gruplardır.

Bir konuda endişe (ya da ilgi) duyanlar, aralarında bilgileşim kanalları oluştururlarsa endişeleri güvene dönüşecektir. dayanışmanın ödülü, oluşacak bu güvendir.

Akla gelebilecek her sorun bir endişenin kaynağı olabileceğine göre, DGr güçlü bir sorun çözme aracıdır.

Kapsam dışı konular nelerdir?

Siyasi, etnik, dini, ideolojik yandaşlık veya karşıtlık ya da yasalarda suç olarak tanımlanmış eylemlerin herhangi birisi çevresinde *DGr* oluşturulamaz.

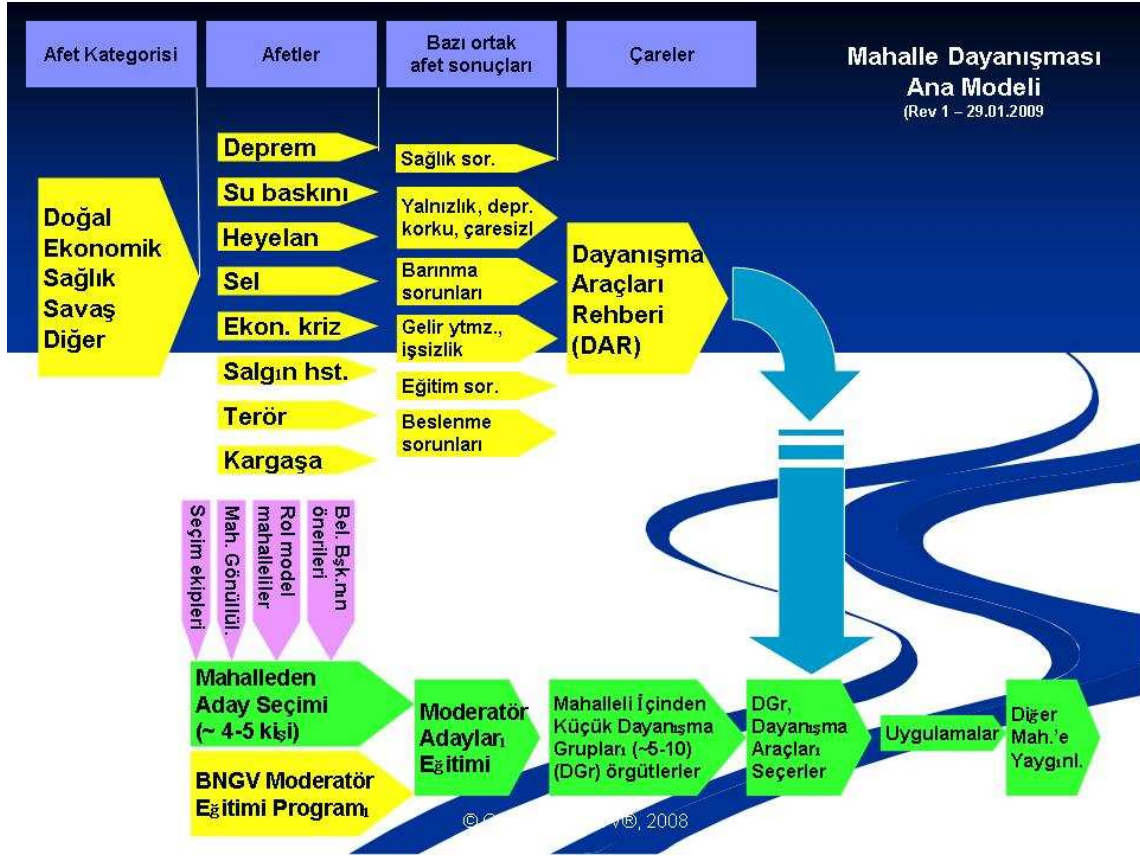
Başlangıçta kabul edilebilir konularda bir araya gelen bir daha sonra bu tür kapsam dışı konularda faaliyet gösterir ise herhangi bir uyarıda bulunulmaksızın BNGV ile ilişkileri tamamen kesilir.

Bu rehber, dayanışma araçlarının ancak bir bölümünü kapsamakta olup amaç, giderek zenginleşip işlevselliği artabilecek olan bir yaşayan rehber oluşturmaktır. Tüm içerik bu anlayışla değerlendirilmelidir.

Rehber içeriğine katkı yapmak isteyenler BNGV'a e-posta, mektup ve uygun görecekları herhangi bir yolla erişip katkılarını verebilirler.

Sisteme herhangi bir yönüyle ya da bütününe sponsor olmak isteyenler de benzer iletişim bilgilerini kullanabilirler.

Sistemi maddi bağışlarıyla desteklemek isteyenler <http://www.beyaznokta.org.tr/hakkimizda/bagislar/> adresine tıklayarak bağış seçeneklerine ulaşabilirler.

DAYANIŞMA

(Rev 1.0 08.01.2009)

1. **Dayanışma; nedir?** Anlamı genelde bellidir. Bu belge özelinde ise, bir kriz sırasında ve sonrasında, ihtiyaç duyulabilecek kimi "imkanlar"a sahip olanlarla olmayanlar arasındaki *yardımlaşma*'dır. Bu "imkanlar", *fiziki, mali, bilgileşim, girişimcilik, örgütlenme, taahhüt, iş arama, ortam hazırlama* gibi kategorilerde olabilir.

2. **Dayanışma; niçin yapılın?**

2.1. Sayılan bu dayanışma türleri yoluyla yardımlaşmanın "*söylenmesi hoş ama içi boş*" olmaktan öte bir işlevsellik taşıyabilmesi için, son yarım yüzyılın bencilliğe dayalı alışkanlık (ezber) kalıplarını bir *sosyal inovasyon* yoluyla aşabilmesi gerekiyor.

Bu amaçla öngörülen inovasyon, söz konusu dayanışmanın, henüz kriz (deprem, afet, ekonomik kriz gibi) ortaya çıkmadan önce, kişilerin yaşamında küçük de olsa olumlu bir fark yaratabilecek kimi imkanların oluşturulabilmesi; böylece de kriz dayanışmasına yol açabilecek ilişkilerin temellerinin atılmasıdır.

Düşünülen slogan, "***birisinin yaşamında, küçük de olsa bir fark yaratınız!***" şeklinde olup iyi bir kampanya ile pekala yaygınlaştırılabilir ve kişiler arasında –kökleri zaten var olan- bir yardımlaşma kültürünün yenilenerek ortaya çıkmasına yol açabilir.

Dayanışma, yardımlaşma vb sözcükler –tanım olarak öyle olmasalar da- sessiz bir uzlaşmayla genellikle düşük gelir grupları gibi nisbeten daha güçsüz sosyo-ekonomik kesimleri çağırır.

Bu rehber kapsamında yalnız o tür zayıf durumlu kesimler değil, sosyo-ekonomik açıdan güçlü kesimler de düşünülmüştür.

2.2. İnsanlar dayanışmaya nasıl ikna edilebilirler?

Birkaç yol şunlar olabilir:

- 2.2.1. Rol modellerini taklit ederek: Muhtar, Bld. Bşk. gibi mahalleyi tanıyan kişiler yoluyla rol model olabilecek ailelerin belirlenmesi,
- 2.2.2. Bir çıkar nedeniyle: Dayanışma Araçlarından birisi olan "beceri paylaşma" yoluyla işsiz ve/ya düşük gelirli kişilere yardım edilmesi bir "çıkart" olarak düşünülebilir.
- 2.2.3. Yabancı ülkelerde yapıyor diye: İlgili dipnotunda gösterilen referanslardan medyanın ilgisini çekebilecek olanların servis edilmesi,
- 2.2.4. Din referansıyla: Gerekli kurum ve kişiler ile görüşülerek, DA Rehberi içeriğindeki araçlarının cami ve cem evlerinde anlatılması,
- 2.2.5. Dayanışma Araçları Rehberi'ndeki somut araçlar yoluyla, kafalarda mevcut olabilecek olumsuz takıntısız imgelerin değiştirilip, onlar yerine belki de pek düşünülmemiş yardımlaşma araçlarının hatırlanmasının sağlanması -ki böylece dayanışma daha somut bir anlam kazanır-.

¹ Bazı örnekler için bkz. <http://tinyurl.com/3u53e2>

3. **Dayanışmayı kimler başlatabilir?** Dayanışma, taraflardan “imkana sahip” olanın başlatabileceği bir süreçtir. İmkana ihtiyacı olanlar ise genelde çekingen, hatta çoğu zaman hangi imkana ihtiyacı olduğunu dahi farkında olmayabilecek durumdadır.

Ama bir yandan da, bir konuda imkana sahip kişi bir diğer konuda ihtiyaç sahibi olabilir. Dayanışmanın özü de budur.

Ama burada bir sorun vardır: imkan sahipleri, ihtiyacı olmamasına rağmen kendisinden talepte bulunacak olanlardan çekinirler ve bunda da haklıdırlar (zaman zaman hediyelik eşya dağıtımlarında ya da indirimli satışlarda insanların ne denli açgözlü davranabildikleri bilinen bir vakiadır).

Ayrıca da imkan sahipleri, gerçek ihtiyaç sahiplerini arayıp bulabilecek, onların içtenliklerinden emin olabilmek için gereken zaman ve çabayı harcayabilecek durumda da çoğunlukla değillerdir.

Dolayısıyla bu noktadaki sorunları aşabilecek bir inovasyona daha ihtiyaç vardır.

4. **Gerçek ihtiyaç sahipleri nasıl ayrılacak?** Bu bağlamda 3 yöntem uygulanabilir:

4.1. İmkan sahibinin bizzat veya güvendiği kişilerin referansı yoluyla bildiği ihtiyaç sahipleri ile ilişki kurmak. Bu tür kişilerin hangi ihtiyaçlarına hangi imkanlarla karşılık verilebileceği yüzyüze görüşmelerle belirlenir.

4.2. Belirli bir güvenilirlik testinden geçmediği kişilere ise maddi değeri olmayan –dolayısıyla da istismarcı kişilerin pek rağbet etmeyecekleri-, ama kişiye orta ve uzun vadede bir değer katabilecek olan soft imkanlarını açmak (örneğin www.tinaztitiz.com/dosyalar/Cesitli_konular/BePa.doc adresindeki belgenin Ek-B.a.4/2 ekindeki niteliklerin kazanılmasına katkı gibi),

Bu tür ihtiyaç sahiplerine nasıl ulaşılabilecek ve ihtiyaçları nasıl belirlenecek?

(5.3)te açıklanan gönüllü kuruluş oluşana kadar, imkan sahibinin bizzat veya tanıdıklarının tavsiyesi yoluyla tanıdığı kişilerle sınırlı kalınır.

Bu kişilerin ihtiyaçlarının tesbitinde de, imkan sahibi ne gibi *soft* imkanları olduğunu açıklayarak ihtiyaç sahibinin talep tepkilerini değerlendirir.

http://www.tinaztitiz.com/dosyalar/Ogrenme_Evi/egitim_ ihtiyaclari.doc adresinde, çeşitli *soft* imkanlara ait açıklamalar bulunuyor. İmkan sahibi bunlardan yararlanarak ihtiyaç sahibi ile iletişim başlatarak, ihtiyacın samimi olup olmadığını anlayabilir. İçtenlikli bir ihtiyaç sahibi bu adresteki niteliklerin kendisi için ne denli önemli olduğunu idrak edecek ve imkan sahibinden bu nitelikleri kazanmasına yardımcı olmasına isteyebilecektir.

İçtenlikle olmayan, imkan sahibinin iyi niyetini istismar niyetinde olan birisi ise büyük olasılıkla bunlara değer vermeyecektir.

4.3. İhtiyacı ve imkanı olanlar için güvenilir referanslar oluşturmak amacıyla kurulabilecek bir gönüllü kuruluş yoluyla gerçek ihtiyaç –ve de gerçek imkan- sahiplerine erişmek. Bu yöntemin başlangıçta değil, daha ileriki aşamalarda uygulanması düşünülebilir.

4.4. Belediye, kaymakamlık, valilik vb bir otorite aracılığıyla imkan ve ihtiyaçların buluşturulması sergileri düzenlenmesi (“Bunu Yapabilir misiniz? Sergileri” <http://www.tinaztitiz.com/yazi.php?id=586> madde 2.1)

5. Dayanışma Araçları (DA)

Aşağıda, (1)'de 8 grup halinde sıralanan DA açıklananmaktadır.

5.1. Fiziki DA

5.1.1. Doğal bir afet öncesi ve sırasında yardımlaşma:

- 5.1.1.1. Fiziki güçlüler ile yardıma ihtiyacı olanlar arasındaki yardımlaşma
- 5.1.1.2. Bir ailedeki fiziki gücü yerinde olan kişilerle bir diğer ailedeki yaşlı, hasta, küçük çocuk gibi kişiler arasında yapılacak yardımlaşmanın önceden planlanmasıdır.
- 5.1.1.3. İkinci konutu olanlarla olmayanlar arasındaki yardımlaşma
- 5.1.1.4. İstihdam imkanı olanlarla iş ihtiyacı olanların yardımlaşması
- 5.1.1.5. Afet yöresinden uzaklaşma için aracı olanların olmayanlarla yardımlaşması
- 5.1.1.6. Güvenlik için dayanışma

Kriz zamanlarında suç oranlarının arttığı bilinmektedir. Özellikle gelir grupları arasındaki fark büyüdükçe yüksek gelirli kesimlere yönelik suç oranlarında artışlar olmaktadır.

Fiziki sonuçları olan afetler (deprem gibi) sonunda ise bu tür eğilimler daha şiddetli ölçülerde ortaya çıkmaktadır. Aileler bu tür risklere karşı dayanışma yoluyla çeşitli önlemler alabilirler.

5.1.1.7. İtibar koruma için dayanışma

Kriz zamanlarında aşınmaya uğrayan sadece gelirler olmayıp itibarlar da riske girer. Özellikle itibarıyla iş yapan insanlar (örneğin ticaret yapanlar) için en az sermaye kadar önemli olan itibarın korunması için, bu tür riske muhatap olan kişiler aralarında çeşitli yollarla dayanışma sağlayabilirler.

Örneğin, en çok itibar kaybına yol açan çek-senet protestosuna karşı ortak fon oluşturmak, birbirine kefil olmak gibi DA kullanılabilir.

5.1.2. İmece yoluyla iş yapmak

5.2. Mali DA

5.2.1. Tasarruf için DA

- 5.2.1.1. Ortak toptan alışveriş yoluyla tasarruf
- 5.2.1.2. Mal ve hizmet (M/H) alımlarında indirimlerin izlenmesi:
 - 5.2.1.2.1. DGr üyeleri arasındaki iletişim giderlerinin azaltılması için GSM şirketlerince uygulanan değişik indirim tarifelerinin izlenip uygun olanların kullanılması.
- 5.2.1.3. DGr dışından yapılan mal ve hizmet alımlarından mümkün olanları grup içine ve/ya mahalle dışından yapılanları mahalle içine kaydırmak.
- 5.2.1.4. DGr içinde karşılıklı indirim

Bir ailenin ihtiyacı olabilecek mal ve hizmet ürünlerinden A sınıfını² üreten kişilerden kurulu bir DGr'nda, grup üyeleri birbirlerine maliyet üzerinden satış yapmayı kabul ettikleri takdirde DGr üyeleri önemli tasarrufta bulunabilmektedir.

5.2.1.5. Aynı bir eşyanın birden fazla defa kullanımı:

5.2.1.5.1. Gazete-dergi-kitap değişimi

Günlük gazete ve dergilerden, hikaye ve romanlara ve hatta okul kitaplarına varıncaya kadar tüm basılı malzemenin kullanıldıktan sonra ihtiyacı olabilecek diğer DGr üyelerine aktarılmasıdır.

² Bir ailenin giderlerini oluşturan (n) adet gider kaleminin %20 kadarı, toplam giderlerin yaklaşık %80'ini oluşturur. İşte bu %20lik kalemlere A sınıfı giderler denilmiştir.

Bütün bu malzemenin değiş-tokuş yoluyla kullanımında sorunlara yol açılmaması için basit de olsa bir prosedür (sıra, düzenli kullanım, zamanında teslim gibi) konulması gerekir.

5.2.1.5.2. Giysi değişimi

Özellikle büyüme çağındaki çocuk giysilerinin değişimi önemli bir tasarruf sağlar.

5.2.1.5.3. Kullanılmayan eşyaların değişimi

Evlerde zaman içinde biriken, atılmayan fakat ne yapılacağına karar verilemediği ve de göz alışkanlığı nedeniyle bir süre sonra dikkatten kaçan eşyalar DGr içindeki bir başkasının çok ihtiyacını duyduğu eşyalar olabilir.

Bunların değiş-tokuşu için liste hazırlayıp birbirine verme, sergileme vb yollar kullanılabilir.

5.2.1.6. Mümkünse birden fazla, değilse ayrı ayrı DGr'nın banka ve sigorta şirketleriyle görüşerek, özel avantajlar ve/ya sponsorluklar almaya çalışması.

5.2.2. Toplu yapıldığında maliyeti düşebilecek konularda işbirlikleri:

5.2.2.1. Yemek yapımı: Her ailenin her yemeği ayrı ayrı yapması yerine en azından bazı yemeklerin bir kişi tarafından yapılarak daha ucuza mal edilmesidir. Ücretlendirmenin nasıl yapılacağı vb konular aileler arasındaki özel anlaşmalarla belirlenebilir.

5.2.3. Yardım sandığı veya zorunlu tasarruf sistemi oluşturulması

DGr üyelerinin her birinin gelirleri veya tasarruflarıyla orantılı bir biriktirme aidatı ödeyerek oluşturacakları bir fondur. Fon, ani ihtiyacı olanlara –örneğin ani olarak işni kaybedenlere- karşılıklı veya bazı özel durumlarda karşılıksız olarak yardım yapar.

5.2.4. "Askı yoluyla yardım"

Fırınlardan ekmek alan kişilerin aldıkları ekmeklerin ücretine ek olarak bir veya birkaç ekmeklik daha ücret ödeyip, bu fazla ücrete karşılık gelen bir kağıda yazılmış notu bir askılığa asması ve ihtiyacı olan ama para ödeyemeyecek durumda olanın da gelip askıdan bu kağıdı alıp fırıncıya vererek istediği kadar ekmek alması şeklindeki bir dayanışma şeklidir.

En düşük gelir gruplarının kollarına ilişkin bu DA, başka bir çok alanda da uygulanabilir.

5.3. Bilgileşim amaçlı DA

5.3.1. Basit ısı yalıtımı yoluyla tasarruf için bilgileşim

5.3.2. Beslenmede daha iyi ve daha ucuz alternatifler için bilgileşim

5.3.3. İş imkanları konusundaki istihbarat paylaşımı

5.3.4. Gelir yaratma, tasarruf vb konularda öğrenilenlerin paylaşımı

5.3.5. İş ve/ya gelir yaratmak amacına yönelik seminerlerin düzenlenmesine yardımcı olabilecek bilgileşim (i-HDK)

BNGV³ tarafından zaman zaman düzenlenen İstihdam amaçlı Hızlı Dönüşüm Kampı (i-HDK) (Bkz. <http://tinyurl.com/ayy884>) bu tür seminerlere iyi bir örnektir.

Mahalle içindeki bir Dayanışma Grubu (DGr) üyelerinden birisinin haberdar olabileceği bu ve benzeri seminerler, birçok kişiye yeni ufuklar açabilir.

Bir DGr üyesi, bu bilgisini diğer üyelere –hatta diğer DGr'larına duyurarak bir dayanışma sağlayabilir.

i-HDK için bir özet http://www.ftp.beyaznokta.org.tr/i-HDK_Semineri%5Ciknapiramiti.ppt adresinden indirilebilir.

5.3.6. İnternet iletişim grupları oluşturulması

³ BNGV...Beyaz Nokta® Gelişim Vakfı (www.beyaznokta.org.tr)

Günümüzde hangi gelir düzeyinde olursa olsun –özellikle genç kesim-, bir yolla internet erişimine sahiptir (evinden, internet kafeden ya da bir arkadaşından).

İnternet üzerinden grup oluşturmayı mümkün kılan yazılımlar yoluyla –hatta sesli ve görüntülü olarak- iletişim grupları oluşturmak mümkündür. Bu yolla herhangi bir konuda DGr üyeleri ve dışındaki destek öğeleri arasında dayanışma sağlanabilir.

5.3.7. Peryodik ev toplantıları

Bu geleneksel yöntemle DGr üyeleri arasında bilgileşim, dolayısıyla da dayanışma sağlanabilir.

5.3.8. Toplu öğrenme⁴:

5.3.8.1. Yabancı dil, bilgisayar vd konularda, çeşitli düzeylerde bilgi-beceri sahipleri arasındaki bilgileşim yoluyla öğrenme

5.3.9. DGr içinde Beyaz Nokta® Soruları⁵ (BNS)

5.3.9.1. Tasarruf konusunda yaratıcı fikirler üretebilmek amaçlı BNS

5.4. Girişimcilik için DA

5.4.1. Girişim Kliniği⁶ (*Business Clinic*):

Bir bölümü mahalle sakinlerinden, bir bölümü ise mahalle dışındaki uzmanlardan sağlanabilecek yaklaşık 30-40 kişilik bir değerlendirme takımı –ki buna panel deniliyor-, çeşitli konularda iş fikirleri olan kişilerin iş planlarını dinleyip onlara –deneyimlerine dayalı- önerilerde bulunurlar.

Paneli oluşturan kişiler, mesleklerinde deneyimli, halen o mesleği icra etmeyen kişilerdir.

Girişimciler iş fikirlerini sabit bir format uyarınca panele savunurlar; panel üyeleri ise aynen bir sağlık kliniğinde olduğu gibi iş fikrinin olumlu ve olumsuz yanlarını bularak girişimcinin başarısızlık ihtimalini azaltmaya çalışırlar.

Mahalle sakinleri arasında bulunabilecek çeşitli meslek emeklileri (bankacı, ticaret erbabı, pazarlamacı, mühendis, reklamcı vb) bu tür bir kliniğin oluşturulmasına önyak olarak, mahalleli girişimcilerle dayanışma sağlayabilirler.

5.4.2. Öğrencilerin okullar içinde yapabilecekleri girişimcilik

Mahalleli içindeki öğretmen, okul yöneticisi gibi meslek sahipleri, okullarında girişimcilik klüpleri kurulmasına önderlik ederek, öğrencilerin bu yolla bir dayanışma içine girmelerine ve harçlık düzeyinde de olsa ek aile bütçelerine ek gelir yaratmalarına imkan yaratabilirler⁷.

5.5. Örgütlenme için DA

5.5.1. Bir DGr oluşturmak için gereken tüm adımları içeren bir prosedür hazırlamak.

Herkes iyi örgütlenmiş bir DGr oluşturabilecek tüm yeteneklere sahip olamayabilir. Bu yüzden de örgütlenmenin gerektirdiği bazı önemli gereksinimler atlanabilir. Bu eksikler bir süre sonra grubun işlevlerini yapamayışına yol açabilir.

Buna göre adım adım örgütlenmeyi içeren bir prosedür hâzırlanmalıdır.

5.5.2. Log tutmak

4 Toplu Öğrenme: http://www.ftp.beyaznokta.org.tr/OgrEv_Dosyaları/toplu_ogrenme_modeli.PDF adresinde genişçe bir açıklama vardır.

⁵ <http://www.ftp.beyaznokta.org.tr/#> adresinde BN Soruları klasörü altında geniş açıklamalar vardır.

⁶ http://www.acikarsiv.gazi.edu.tr/dosya/engin_yakut_tez.pdf.pdf

Bu konuda açıklayıcı bir diğer kaynak <http://tinaztitiz.com/yayin.html> adresindeki Girişimcilik Rehberi adlı yayında bulunmaktadır. Aynı adreste bulunan Genç Girişimcilere Öneriler isimli yayın ise ücretsiz olarak indirilebilir. Karşılığında BNGV'na bağlı yapılması arzu edilir.

⁷ Bkz. Hutchinson, V., College Cash: How To Earn and Learn as a Student Entrepreneur, Harcourt Brace Jovanovich, Publishers, 1988 (Anılan bu yayın BNGV kütüphanesinden bağlı karşılığı temin edilebilir).

DGr'nun olumlu ve olumsuz deneyimlerini bir log halinde tutarak diğer grupların yararına sunmaktır. Böylece benzer yanlışlardan korunulur ve/ya kimi başarılar kopyalanabilir.

5.5.3. Beceri Paylaşımı sistemi oluşturabilecek bir kişi bulunması yolunda dayanışma

http://www.tinaztitiz.com/dosyalar/Cesitli_konular/BePa.doc adresinde ayrıntılı olarak açıklanan Beceri Paylaşma Sistemi, İşgücü piyasasının talep ettiği geçerli herhangi bir beceriye sahip ol(a)madığı için işsiz durumda bulunan kişiler ile, geçerli bir beceriye değişik düzeylerde sahip bulunan kişilerin herhangi bir yolla ve de gönüllülük esasına göre etkileşebileceği bir sistemdir.

Bu yolla, bir alanda beceri kazanmak isteyen bir kişinin, kendinden daha yeterli ve becerisini paylaşmaya gönüllü olarak razı bir kişiden yararlanması mümkün olabilecektir.

Her sistemin kurulmasında olduğu gibi bu sistem de, gerekli adımları planlayıp başlatabilecek bir organizatöre ihtiyaç duymaktadır. DGr üyeleri içinde –ya da yok ise grup dışında- bu tür bir organizasyonu kurabilecek bir kişinin bulunması ve desteklenmesiyle, tam bir dayanışma aracı ortaya çıkacaktır.

5.5.4. DGr içinde –tercihan dönüşümlü olarak- Dayanışma Koordinatörü seçmek:

Bu rehberde açıklanan araçların hemen hepsi, belirli bir eşgüdüm içinde uygulandıkları takdirde işe yararlar. Aksi halde olası olumsuz deneyimler, gelecekteki dayanışma girişimlerini de engelleyebilir.

5.5.5. Anlaşmazlıkların çözümü

5.5.5.1. DGr içindeki olası anlaşmazlık, sürtüşme veya çatışmaların⁸ çözümü için bir protokol yapılması yararlıdır.

http://www.ftp.beyaznokta.org.tr/OgrEv_Dosyolari/MahDay_catisma_protokolu.doc adresinde bu tür bir protokol örneği bulunmaktadır. Bu adresteki protokol süreç takımları içindeki olası çatışmaların çözümü için öngörülüş ise de DGr da birer süreç takımı olduğu için neredeyse aynen kullanılabilir.

5.5.5.2. Mutlak doğruların yanlıtıcılığının gösterilmesi:

DGr içindeki olası anlaşmazlık, sürtüşme veya çatışmaların ortaya çıkmadan önce önlenmesi için tüm grup üyelerinde “mutlak doğruların yanlıtıcılığı” konusunda bir ortak bilinç oluşturulmaya çalışılmalıdır. Bu amaçla seminerler, okuma oturumları, tartışma forumları gibi etkinlikler yararlı olabilir.

5.5.6. DGr'nun kendini tanıtması

Dayanışma Grubunun kendini tanıtması birkaç bakımdan önemlidir. En önemlisi, mahalle içinde ve dışında benzer oluşumları cesaretlenmesi amacıdır. Bir oluşum ne kadar az ise karşılaşılabileceği güçlükler de o denli fazladır. DGr'lar çoğaldıkça toplumun bu gruplara desteği de o denli artabilecektir.

Bir diğer neden, başka DGr ile iletişim imkanının artması ve böylece yeni DA “öğrenişim”idir. DGr'nun kendini tanıtması için aşağıdaki araçlar düşünülebilir:

5.5.6.1. Grubun bir blog veya web sitesi oluşturması ve bu yolla gerek diğer DGr ile gerekse potansiyel sponsorlarla iletişim kurabilmesi.

5.5.6.2. Bir medya kuruluşu ile anlaşarak iletişim sponsoru olmasının ve bu yolla da başka sponsorlar temini.

5.6. Taahhüt esaslı DA

5.6.1. DGr içi etik sözleşmesi

⁸ Anlaşmazlık, sürtüşme ve çatışma deyimleri herhangi bir uyuşmazlığın en hafifinden başlayarak yükselebileceği en üst noktaya işaret amacıyla kullanılan terimlerdir.

Belirli amaçlara erişmek için, amaç sahiplerinin aralarında yarı-resmi bir sözleşme yapmalarıdır. Taahhüt Noterliği⁹ olarak da adlandırılan bu sistem, hafif zorlayıcılık yoluyla amaçlara erişmeyi motive eder.

DGr üyelerinin birbirlerine karşı uymayı taahhüt edecekleri bir etik sözleşme, bir grup disiplini sağlayacaktır. Az sayıda ve kolay denetlenebilir ilkelerden oluşması gereken bu etik sözleşme, bir prosedür şeklinde hazırlanırsa grup üyeleri arasındaki olası sürtüşmeleri önlemeye ve dolayısıyla da dayanışmayı sağlamaya da yarar.

5.6.2. “*Birimiz hepimiz hepimiz birimiz için*” sözleşmesi (DGr’na dahil kişilerden birisinin bir zarara uğraması durumunda, diğer üyelerin –yasal sınırlar içinde- bu zararın önlenmesi ve/ya giderilmesi için imkanlarını seferber etmeleri için yaptıkları etik sözleşmedir),

5.7. İş arama amaçlı DA

5.7.1. İş bölüşümü (*job sharing*) için başvuru

Bir işin iki kişi tarafından yapılması esasına dayalı bir çalışma şeklidir. İşveren, aralarında sabit bir iş ve ücret bölüşümü kararı vermiş iki kişiyi tek kişi olarak görür ve ücretlendirir. Bu yolla iş bulma şansı daha yükselir.

5.8. Diğer DA

5.8.1. Yeni DGr kurulmasını sağlamaya çalışmak:

5.8.1.1. Yerel yönetimlere öneride bulunmak

Bu tür organizasyonlar yapılmasının yerel yönetimlerin yükünü azaltacağı, seçimle iş başına gelen yönetimler içinse çok etkili ve de gerçek hizmet içeren bir propaganda aracı olduğu anlatılabilir.

5.8.1.2. (Bkz. 5.5.6)

5.8.2. Aynı mahalle içinde ve/ya başka mahallelerde kurulmuş DGr’lar arasında dayanışma sağlayarak bir politik baskı grubu oluşturmak ve bu yolla Mahalle Dayanışma sisteminin kökleşmesine çalışmak.

5.8.2.1. Yöresel dayanışma dernekleri

Ülkemizde ve özellikle de İstanbul’da son derece yaygın olan yöresel dayanışma dernekleri, MahDay Projesi yoluyla oluşturulmak istenilen DGr’ni zaten kurmuş olan örgütlenmelerdir. Bu örgütlerle ilişki kurularak bu rehberdeki DA’nın uygulanması, pekiştirilmesi, yaygınlaştırılması ve/ya yenilerinin geliştirilmesi sağlanabilir.

5.8.2.2. Yurtdışındaki dayanışma örgütleriyle işbirlikleri

Batı ülkelerinde yaşayan yurttaşlarımız, o ülkelerin çok gelişkin durumdaki dayanışma pratiklerini çoktandır kullanır durumdadırlar. Örneğin Almanya’daki T.C. vatandaşlarınca kurulan ve cenaze konularında dayanışma sağlayan örgütlerden birisine ilişkin bilgiler <http://www.cenazefonu.de/v1/default.php?p=2> adresinde mevcuttur.

5.8.3. Tanıdık portföyü oluşturmak

Bir kişinin tanıdıkları onun etki çevresini oluşturduğuna göre, bir DGr içindeki kişilerin birbirlerinin tanıdıklarını bilmeleri bir sinerjik etki yaratabilir.

5.8.4. İhtiyaç minimizasyonu konusunda bilinç geliştirmek

5.8.5. Yeni dayanışma araçları geliştirmek:

5.8.5.1. İnternet kullanabilen DGr üyeleri yoluyla sürekli olarak yeni araçlar aranması.

5.8.5.2. Toplu (*communal*) yaşam pratiklerinin (kibutzlar gibi) incelenerek, mahalle dayanışmasına aktarılabilir araçların öğrenilmeye çalışılması.

⁹ http://www.ftp.beyaznokta.org.tr/i-HDK_Semineri/taahhut-noterligi+ek.doc adresinde sistemi açıklayan bir not bulunmaktadır.

5.8.6. Yasal destek paneli (kişiler yasaları tam olarak bilmek zorunda olsalar da pratik böyle değildir ve kişiler genellikle yasaların koruyuculuğu hakkında pek az şey bilirler. Bu dayanışma aracı, DG'na dahil kişilerce oluşturulan, ücretli ve/ya gönüllü bir yasal destek panelidir. İyi bir örnek <http://www.adl.org> örgütlenmesidir),

5.8.7. Dayanışma ekonomisi (*solidarity economy*)

Dayanışma kavramının gelişmiş Batı toplumlarında ne denli yer tuttuğu bu kavramdan anlaşılabilir. http://www.geo.coop/files/Soljdarity%20Economy_Circle%20and%20Key.pdf adresindeki belge, bunun iyi bir örneğidir¹⁰ (bkz. Ek)

5.9. Dayanışma ortamı hazırlamak için araçlar

5.9.1. "Bunu Yapabilir misiniz? Sergileri"

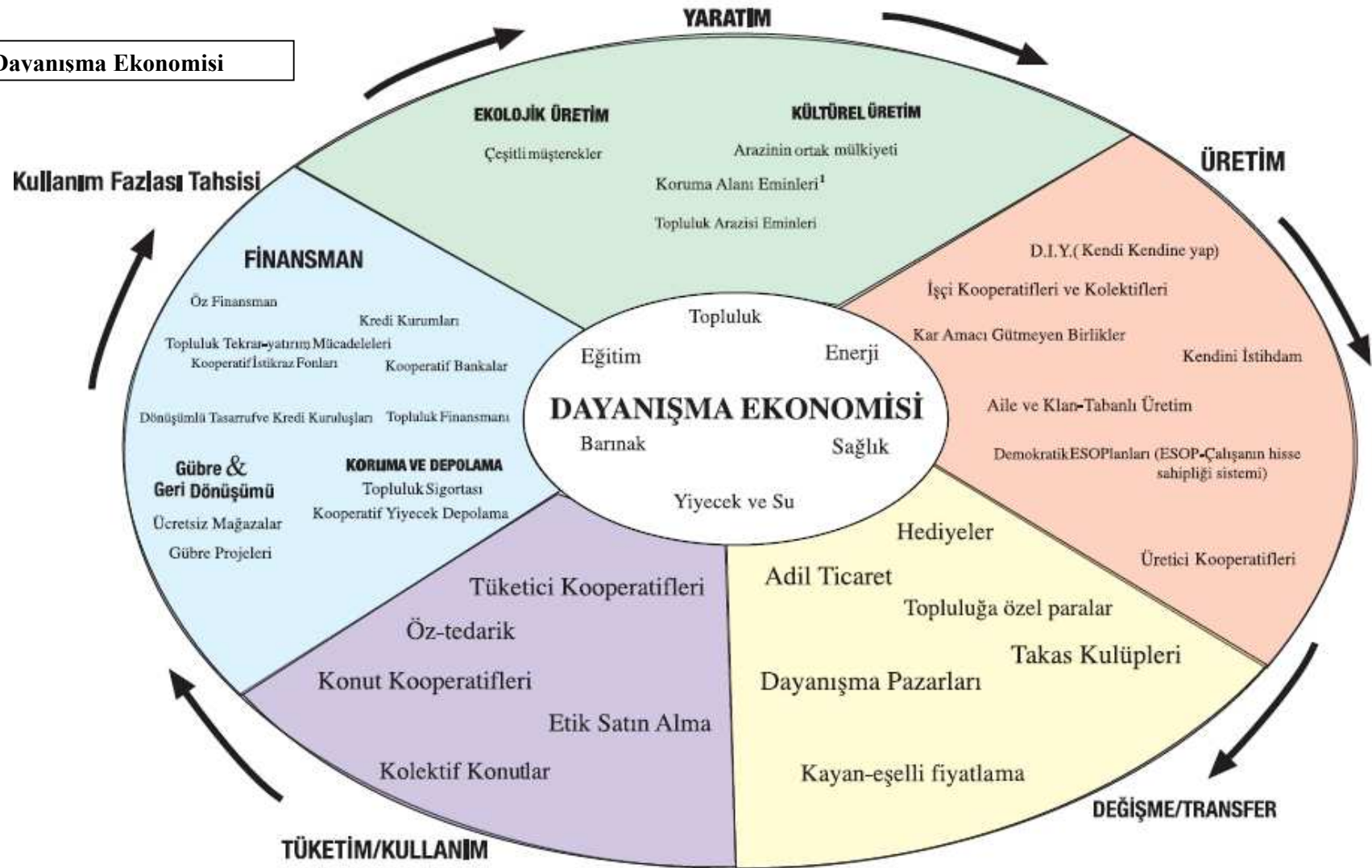
5.9.2. İstihdam Güvenceli seminerler (ig-HDK) için istihdam imkanları hazırlamak

ig-HDK seminerleri i-HDK(http://www.ftp.beyaznokta.org.tr/i-HDK_Semineri/) seminerlerinin özel bir halidir. Her iki seminer de katılımcıların iş bulmalarını ya da işlerini kurmalarını sağlamaktır.

ig-HDK seminerlerinde, katılımcıları istihdam etmek isteyebilecek kuruluşlarla ön-anlaşmalar yapılır. Katılımcılar semineri tamamladıktan sonra 2 ay süreyle kuruluştaki çalışarak seminerden ne ölçüde yararlandıklarını gösterirler. Kuruluş bundan tatmin olursa istihdama devam eder, memnun olmaz ise BNGV katılımcıya seminer ücretinin büyük bir yüzdesini (%80 gibi) iade eder.

¹⁰ Söz konusu linkteki belge ayrıca Ek olarak verilmiştir.

Ek-Dayanışma Ekonomisi

¹ Emin: Güven Kurumu veya bireyi anlamında (yed-i emin, şehr emini gibi)

Davanişma ekonomisinin öğeleri

Dayanışma ekonomisi yapısal bir ekonomik model olmaktan çok stratejik bir teşkilatlanma süreci olduğu için, dayanışma ekonomisinin arz ettiği görünümün “şemasını” çıkarmak, söz konusu akım için son derece önemlidir. Bu gibi şemalar yaşamsal alandaki katılımcı uygulama ile demokratik uygulama arasındaki (gerçek veya olası) ilişkilerin, daha açık bir şekilde ortaya konmasına yardımcı olur. Bu şema, ekonomik yaşamın birbiriyile ilişkili aşamalarının her biri çevresinde dayanışma girişimlerini düzenler: bunlar, yaratma, üretim, takas, tüketim ve atıktır. Bu aşamaların ve her bir aşamadaki kolektif organizasyon biçimlerinin şeması ile elde edilen görünüm; ekonomi döngüsünün her bir noktasındaki girişimlerin karşılıklı-desteğini, birbiriyile bağlantılı ve birbirini tamamlayıcı biçimlerini zihnimizde daha belirgin bir şekilde canlandırmamıza yardımcı olur.

Yaratım

Temel ‘ham maddeler’in kaynağı neresidir?

Ekolojik Üretim

Dođma, büyüyüp gelişme, fotosentez, soluk alma, jeolojik ve kimyasal dönüşümler, vs. gibi yeryüzü süreçleri, tüm hayatı ve kültürü devam ettiren ve meydana getiren ‘kaynak üretim noktalarıdır’. Bu ortak “dünya nimetlerini” şükranla ve ahlaki

sorumlulukla paylaşma, dayanışma ekonomisinin kilit noktasıdır.

Kültürel Üretim

Dil, anlatı, müzik, düşünce ve beceri gibi insana özgü kültürel kaynaklar milyonlarca yıldır ortak yaratıcılık, imgelem, içgüdüsel sezgi, gözlem ve deneme sonucu meydana getirilmekte ve dönüşüme uğratılmaktadır. Ekolojik kaynaklar gibi bunlar da ortaklaşa paylaşılan ve ortak emanet halinde sürdürülecek olan, atalarımızdan bize kalan mirastır.

Çeşitli Müşterekler: Paylaşılan ortak geçim kaynakları, toplumun kaynak temellerini oluşturan ve onları idame ettiren insani bir kültürel kurumlar kümesidir. Bu müşterekler uğruna yapılan çağdaş çalışmaları bugün hareketli bir şekilde, özelleştirme-karşıtı mücadelelerle, “serbest kültür” akımı ve Yaratıcı Müşterekler, Serbest Yazılım Vakfı, ve Müşterek Arkadaşlar gibi gruplar kadar canlı ve sürdürülebilirdir.

Arazinin Ortak Mülkiyeti

Bir topluluğun sahip olduğu bir arazi ile o arazinin türlü kaynak mülkiyetinin ve denetiminin paylaşıldığı çeşitli yapılaşma biçimlerini ifade eder. Aynı niyeti taşıyan topluluklar, araziye dayalı ortaklıklar, yerel yönetimler gibi...

Topluluk Arazisi Eminleri

Uzun dönemde toplumun denetim ve kontrolündeki, konut ve arazi mülkiyetine ilişkin yasal yapılaşmalarıdır.

Koruma Alanı Eminleri¹

Uzun dönemde ekolojik dengenin korunması amacını gözeten arazi sahibi veya irtifak sahibi olan kâr amacı gütmeyen organizasyonlardır.

Üretim

Mal ve hizmetler nasıl üretilir?

İşçi kooperatifleri ve Kolektifleri

Çalışanlarının sahip olduğu ve onların demokratik denetiminde bulunan kuruluşlardır. Farklı yollarla yapılandırılmış bu kuruluşlar ortak mülkiyet ile “her üyenin bir oy hakka sahip bulunduğu” demokratik ya da ortak mutabakath karar-alma yapısı ile, işçi denetimi ilkesi çerçevesinde bir araya gelirler. Hem risk hem de kazançlar, mülkiyet sahibi işçiler arasında paylaşılır.

San Francisco’daki Rainbow Grocery gibi bazı işçi kooperatifleri ‘melez kooperatifler’ dir. Onların mülkiyet ile yönetim yapısı, işçilerin yanısıra tüketicileri de içerir.

“Üretici kooperatifleri”

Çok hissedarlı kooperatifler olup, işçiler, tüketiciler, üreticiler ve daha geniş topluluk üyelerini, yani kendilerini belli bir amaca adanmış bulunan ilgili herkesi, aynı demokratik mülkiyet ve denetim yapısı çerçevesinde bir araya getirir.

Kâr Amacı Gütmeyen Birlikler

Bunlar üyeleri ve/veya çalışanları tarafından işletilen ve yönetilen organizasyonlar olup kâr amacı gütmeyen; elde ettikleri ihtiyaç fazlasını

yine organizasyonun çalışmaları ve misyonunu geliştirmede kullanırlar (yani söz konusu ihtiyaç fazlası çalışanlar arasında dağıtılmaz).

Demokratik ESOPlanları (ESOP-Çalışanın Hisse Sahipliđi Sistemi)

İşçilerin çalıştıkları işyerinde hisse sahibi olduklarını yani “İşçi Hissedarlığı Planları”nı ifade eder. Anonim şirketlerdeki gibi ‘bir hisse-bir oy’ ilkesi üzerine kurulmuştur – işyeri demokrasisi ise çok düşük düzeydedir.

Bununla birlikte bazı demokratik İşçi Hisse Sahipliđi plan uygulamaları ile, işçilerine şirketlerinde daha yüksek düzeyde katılım ve karar-alma hakkını tanıyacak şekilde yapılandırılmıştır.

D.I.Y. (Kendi Kendine Yap)

Aynı zamanda “Özerk üretim” olarak da geçer. Örgütlenmenin öngördüğü herhangi bir biçimsel yapılaşma olmadan, bireyler ve gruplar mal ve hizmetleri kendileri için üretirler veya sağlarlar; diğer birçok üretim biçimlerinde görülen ‘profesyonelleşme’ çoğu zaman bunda söz konusu değildir. Örnek: yiyecek üretme, dikiş dikme, evde eğitim, çocuk yetiştirme, şarkı besteleme, şiir yazma vb.

Aile veya Klan Tabanlı Üretim

Kökü; bir aile, grup veya başka bir sosyal topluluğun ortak bağlamında olan üretim etkinlikleridir. Bu gibi bağlamlarda etkinlikler her ne kadar hiyerarşi ve dışlama ile belirlenirlerse de, bu gibi üretimlerde eşitsel davranışlar yaygındır. Örnekler arasında, aile çiftlikleri, geniş

aile tarafından çocuk bakımı, ortaklaşa yemek hazırlama ve yaşlılar için resmi niteliği olmayan ortaklaşa bakımı sayabiliriz.

Kendini İstihdam

Bazı örneklerde birçok bakımdan ‘Tek kişilik işçi kooperatifi’ diye adlandırılabilir. İşçiye işinin kayıt ve şartları üzerinde geniş denetim hakkı tanıyan bir kavramdır. Kendini istihdamın müteselsil doğası, geliştireceği belli biçimlere ve kendisinin de parçası bulunduğu daha geniş ekonomik şartlara göre değişiklik gösterir.

Değişme / Transfer

Mal ve hizmetler üretimden kullanıma nasıl aktarılır?

Hediyeler

Cömertlik ve topluluk kavramına dayanan değiş tokuş eylemidir. Bir şeyin getiri beklentisi olmadan, karşılıksız olarak verilmesidir; ancak bağışlar sayesinde yaratılan ve sürdürülen dostluk, çoğu kez, veren kişiye beklenmedik şekilde döner ve sürekli bir ‘karşılıklık’ oluşturur.

Topluluğa Özel Paralar

Yerel kökenli ticaret ile daha güçlü toplumsal ilişkilerin geliştirilmesini teşvik eden, genelde yöresel ya da bölgesel düzeyde çıkarılıp piyasaya sürülen türlü para biçimleridir. Bu paralar, tedavül biçimlerine, piyasadaki dolarla olan ilişkisine göre ve bu paraları düzenleyen ve çıkararak grupların yapısına göre türlü şekiller arz eder.

Dayanışma Pazarları

Brezilya dayanışma ekonomisinin ortaya çıkardığı bir kavramdır; kendilerinin de bir parçası bulunduğu, topluluklar da dahil bütün ilgili tarafların, çıkarlarını en iyi şekilde gözetme konusunda karşılıklı anlaşma üzerine dayanan, takas ilişkilerini ifade eder. Pazarlar, (kâr-maksimizasyonundan tutun da karşılıklı yardıma kadar uzanan) dayandıkları kültür normlarını değiştiren kültür kurumları olduğundan, bizzat pazarların temel niteliğini dönüştürebilirler.

Takas Kulüpleri

İnsanlar ile gruplar arasında doğrudan mal ve hizmetlerin değiş tokuşunu sağlayan örgütlerdir. Bunlar yerel “sunulan mallar/hizmetler” ile ihtiyaç duyulan mallar/hizmetler’i birbirine bağlayan bir takım basit listelerden tutun da, kriz sonrası Arjantin’deki takas pazarları gibi, özenle düzenlenmiş kurumlara kadar uzanan kuruluşlardır.

Adil Ticaret

(Sömürücü aracıları bertaraf ederek) kooperatif üreticiler ve perakendeciler arasında doğrudan ilişkileri öngörür. Âdil Ticaret, vicdanlı ahlâklı tüketicilere satış yoluyla, küçük ölçekli dayanışma üreticilerine âdil ödemeler sağlar.

Kayan Eşelli Fiyatlama

Tüketicinin ödeme kabiliyetine dayalı mal ve hizmetlerin ücretlerini değiştiren bir sistemdir. Bu sistemin başarılı olması için, yenden dağıtımı öngören ekonomik adalet aracı olarak da bilinen değişebilir

ücret tarifesinde, tüketicilerin rollerini belirleyecek etkin eğitim şarttır.

Tüketim/Kullanım

Mal ve hizmetlerin tüketimi ve kullanımını nasıl düzenlenmektedir?

Tüketici Kooperatifleri

Tüketicilerin mal ve hizmetleri kendi aralarında satın almak ve dağıtmak üzere demokratik olarak organize edilmiş yapılaşmalarıdır. Emlak kooperatifleri, kooperatif yiyecek depoları, satın alma kulüpleri, karşılıklı sigorta kooperatifleri ve sağlık bakım kooperatifleri, tüketicilerin kendi kurduğu kooperatiflere örnektir.

Konut Kooperatifleri

İçinde oturanların sahibi bulunduğu ve demokratik denetimlerinde olan ev, apartman veya sitelerdir. ‘Sınırlı Sermaye Paylı Emlak Kooperatifleri’ üyeleri kooperatiften hisse satın alırlar, ayrıldıklarında almış oldukları hisseleri satın almış buldukları aynı fiyattan kooperatife geri satarlar. Bu sistem, emlağın değerini, kapitalist piyasa ile bağlantısından koparak kooperatifi kayba veya zarara uğratmaz.

Kolektif Konutlar

Ortaklarca sahip olunan veya kiralanan evler olup, kooperatif yaşamı, doğrudan demokratik ve karşılıklı yardım ilkelerine dayanacak şekilde yapılandırılmışlardır. Site üyeleri giderlerini, birlikte yaşamının gerektirdiği maddi ve ilişkisel işleri birlikte paylaşırlar.

Öz-Tedarik

Özerk üretimin “tüketim” yanındır – bir mal veya hizmetin o malı veya hizmeti gerçekleştiren kişi veya grup tarafından kullanımıdır.

Örnek olarak sayabileceklerimiz; öz tüketim amaçlı çiftlik işletmesi, öz sağlık bakımı ve kendi kendine yap uygulamaları.

Etik Satın alma

Aynı zamanda ‘Dayanışma tüketimi’ olarak da adlandırılır. Ahlaksal bilinçli satın alma, bireysel ve kurumsal düzeyde teşkilatlanma olup günlük işlerinde ekonomik, ekolojik ve sosyal adalet üzerine kurulu iş yerlerini ve organizasyonları destekler. Bunun en iyi örneği, âdil, birçok düzeyde ‘alın tersiz’ ticarete yönelik, düşük ücretle işçi çalıştırmaya karşı harekettir.

Kullanım Fazlası Tahsisi

Ekonomik döngünün yarattığı kullanım fazla sı nasıl dağıtılmaktadır? Kullanım fazlası, dönen ekonomik çarka nasıl yeniden girmekte ve ona güç katmaktadır?

Finansman

Dayanışma ekonomisi girişimlerini canlandırmak ve/veya geliştirmek amacıyla parasal veya maddesel fazla kullanımı.

Topluluk finansmanı

Belli bir projenin bir kısmını oluşturan bir topluluğun üyeleri tarafından, bazen maddi mal veya hizmetlerde geri ödenen,

resmi veya resmi olmayan kredi sağlama yoluyla fon oluşturma.

Kooperatif Kredi Fonları

Özellikle kooperatif şeklinde çalışan işletmelere ve kâr amacı gütmeyen organizasyonlara kredi sağlayan kurumlardır.

Kredi Birlikleri

Muhtelif hizmetler sağlayan işbirliği halindeki finansal kurumlardır.

Bunların çoğunun kapitalist bankalar gibi görünmesine rağmen, demokratik, üyenin kontrolünde, kâr amacı gütmeyen organizasyonlardır.

Özellikle yerel, toplum-tabanlı ekonomik ve sosyal gelişim için yatırım yapan kredi kurumlarıdır.

Dönüşümlü Tasarruf ve Kredi Kuruluşları (DTKK)

Birbirlerine 'kredi' sağlamak, uzun-dönemde karşılıklı birbirlerine yardım etmek amacıyla para havuzu oluşturan kişiler topluluğudur. Topluluğun her bir üyesi her yıl belli bir miktarda para yatırır ve her yıl üyelere biri biriken tüm parayı kredi olarak alır. Topluluktaki

bütün üyeler ortak fon havuzundan yararlandığında, döngü tamamlanmış olur.

Kooperatif Bankalar

Kooperatif üye organizasyonlarının mülkiyetinde olan ve bunlar tarafından işletilen bankalardır; üyelerine ve diğer kooperatiflere türlü finansal hizmetler vermeğe yöneliktir.

Öz Finansman

Belirli bir girişimcinin çalışmalarıyla meydana getirilen fazlanın ("kârın"), söz konusu girişimcinin işine tekrar yatırım yapılmasıdır.

Topluluk Tekrar Yatırım Mücadeleleri

Bunlar yerel olarak, devlet veya millet düzeyindeki politikaları gerçekleştirir ve topluluk dışına çıkan kurumların söz konusu topluluğa yerel gelişim için fon vermelerini zorunlu kılar.

Gübre ve Geri Dönüşüm

Madde fazlasının, üretim sistemi ile daha büyük çaptaki yaşam sistemi donanımına geri sokulması.

Ücretsiz Mağazalar

Bunlar, halkın fazla malları kârsız ya da ücretsiz olarak paylaşmalarını ve yeniden dağıtılmalarını sağlayan kuruluşlardır.

Gübre Projeleri

Bunlar toplumun organik atıklarını, çiftçiliğe ve bahçeciliğe elverişli toprağa dönüştüren, ortak gübre yapma tesislerinin geliştirilmesiyle ilişkilidir.

Koruma ve Depolama

Fazlayı gelecekte kullanmak üzere saklamak.

Topluluk Sigortası

Sıradan vatandaşın olması gereken öz-sigortasıdır; demokratik bir şekilde denetim altındaki topluluk fonu, para toplayarak havuz da oluşturulur. Ithaca Sağlık Anlaşması buna örnektir.

Kooperatif Yiyecek Depolama

Maine, Portland'daki Winter Cache gibi kooperatifce yetiştirilen organik yiyeceklerin toplum-tabanlı, kış için depolama ve dağıtma tesislerini geliştirmeye yönelik grupları içerir.

Atık

Yeniden dolanımına sokulamayan ve üretim sistemi içinde ya da yaşam sisteminde birkaç kuşak süresince yeniden sokulamayan atıktır.

Çevresel adalet

Zehirli atıkların yoksul topluluklara aktarılmaması için mücadele eder ve bu gibi atıkların artık elde edilmemesini öngören bir ekonomi geliştirmeye yönelik daha geniş mücadele eder. Çevresel adalet gruplarıyla, çalışan gruplar arasındaki ittifaklar, kooperatif ve ekolojik bakımdan, sağlıklı üretim tekniklerinin uygulanması açısından dayanışma ekonomisinin oluşturulmasında son derece önemlidir.

Orijinal metin : Ethan Miller

ethanmiller@riseup.net

(207) 946-4478

tarafından hazırlanmış, Türkçeye Ender Gürol (endergurol@tnn.net) tarafından yapılan çeviriden, Güler Ertaş (gertas@dogus.ed.tr) tarafından alıntılar yapıp düzenlenmiştir.